

CCJE-BU(2015)4

Страсбург, 5 травня 2015

БЮРО КОНСУЛЬТАТИВНОЇ РАДИ ЄВРОПЕЙСЬКИХ СУДДІВ (КРЄС-БЮ)

**Коментар Бюро КРЄС на скаргу від України,
направлену Генеральному Секретарю Ради Європи
та на відкритий лист Ради суддів України,
направленої Президенту КРЄС**

Неофіційний переклад

Пан Павло Вовк, Голова Окружного адміністративного суду Києва, Україна, звернувся до Генерального Секретаря Ради Європи листом від 20 лютого 2015 року.

Основними проблемними питаннями, затронутими в листі є:

- Працівниками прокуратури міста Києва разом із працівниками міліції з 16 по 17 лютого проводився обшук в окремих залах судових засідань, кабінетах суддів та працівників апарату Окружного адміністративного суду м.Києва, заявленою метою обшуку було забезпечення доказів того, що деякі судові рішення були винесені суддями, які не перебували на території України під час їх винесення. Припускається, що ці дії не мали під собою достатнього підґрунтя та проводились з метою тиску на суддів задля ухвалення рішення на користь прокуратури по конкретній справі.
- Також припускається, що такі дії прокуратури, серед іншого, замість апеляційного оскарження процесуальних рішень, які стали підґрунтям для обшуку, поставили під сумнів законність рішень суду та підірвали незалежність та безсторонність судів.

Пан Віктор Городовенко, представник України в КРЄС, в листі від 30 березня 2015 року довів до відома Президента КРЄС відкритий лист Ради суддів України, а також Рішення №1 Ради суддів України від 05 лютого 2015 року.

Серед основних питань, затронутих листом Ради суддів, є наступні:

- Декілька випадків, що мали місце в січні 2015 року, коли групи невідомих осіб з наміром вплинути на рішення суду в конкретних справах погрожували та атакували суддів до або після винесення ними судових рішень.
- Випадки критики діяльності судів та судових рішень з боку членів парламенту, високопосадовців виконавчої влади та прокурорів, зухвалого коментування судових рішень, хоча такі рішення не були скасовані або навіть не оскаржувались.
- Порушення кримінальних проваджень проти суддів за статтею 375 Кримінального кодексу України (винесення суддею (суддями) завідомо неправосудного вироку, рішення, ухвали або наказу) за винесення судових рішень, які не були скасовані.

Рада суддів України, між іншим, допускає, що можна зрозуміти та прийняти негативні вислови громадських діячів стосовно відправлення правосуддя, проте безпідставні звинувачення проти суддів, прямі загрози, суб'єктивна критика судових рішень, в деяких випадках з проявами правового нігілізму, які висловлюються високопосадовцями, є неприйнятними в цивілізованому суспільстві.

II

Бюро КРЄС підкреслює відсутність повноважень вивчати та розслідувати фактичне підґрунтя подій, які мали місце відповідно до змісту цих двох листів.

Зважаючи на це, КРЄС бажає нагадати, що основоположні принципи розподілу влади, незалежність судочинства та особиста незалежність суддів, є необхідними передумовами існування демократичного суспільства, що керується принципом верховенства права. Ці принципи було відображено в багатьох конституціях держав-членів Ради Європи, вони складають основу Європейської Конвенції з Прав Людини, а також регулярно згадуються або використовуються як основа при подальшій розробці багатьох Висновків КРЄС. Відповідно до Статті 1 Основних принципів ООН стосовно незалежності судової влади, незалежність судової влади має гарантуватись Державою та забезпечуватись (бути закріпленою) Конституцією або законодавством країни.

Це обов'язок всіх державних установ поважати та дотримуватись принципу незалежності судової влади.

(На державні та інші установи покладається Відповідно до параграфу 13 Рекомендації CM/Rec(2010)12 Комітету Міністрів Ради Європи стосовно суддів: незалежність, ефективність та обов'язки, мають бути вжиті всі необхідні заходи, для поваги, захисту та забезпечення незалежності та неупередженості суддів.

З цього витікає, що виконавча та законодавча влада зобов'язана гарантувати конституційне закріплення положень, які б дозволяли здійснювати професійні обов'язки суддів та судів належним чином. Більше того, виконавча та законодавча влада зобов'язані забезпечити всю

необхідну та адекватну безпеку в тих випадках, коли виконанню функцій суду загрожують погрози чи напади, спрямовані на представників суддівського корпусу.

III

Грунтуючись на цьому, Бюро КРЄС дотримується тієї думки, що якщо питання зазначені в листі Ради суддів України мають підґрунтя, то це є грубим порушенням обов'язку захищати представників суддівського корпусу та унеможлиблює здійснення ними своїх функцій безперешкодно, без остраху помсти та погроз.

Хоча критика судових рішень є прийнятною та навіть заохочується в демократичному суспільстві, важливим є те, щоб всі судові рішення виносилися вільно від неправомірного тиску та, понад усе, вільно від побоювань особистої загрози суддям.

У випадках, коли здійснення суддівських функцій може дати поштовх критиці або навіть дисциплінарним або кримінальним провадженням, такі процедури мають бути чітко врегульовані відповідними актами парламенту в межах процесуального механізму, що встановлений законами, та здійснюватись з дотриманням необхідних процесуальних гарантій, передбачених для всіх учасників таких процедур. Замінювати офіційні процедури будь-чим, що дозволяє або потурає сторонній особі у здійсненні тиску на суддів, особливо якщо такі недоречні дії спрямовані на накладення санкцій стосовно окремих суддів через винесені ними судові рішення або з метою спонукання їх до винесення певних судових рішень в майбутньому, є абсолютно неприйнятним. КРЄС наголошує на неприпустимості таких дій, незалежно від того, де вони вчиняються.

IV

Беручи до уваги лист Голови Окружного Аміністративного суду м. Києва, КРЄС ще раз підкреслює, що не має повноважень вивчати факти, заявлені в цьому листі, і не вправі судити, що існувало достатнє підґрунтя для надання дозволу на обшук, який був вочевидь наданий судовим рішенням.

КРЄС зауважує, що хоча досудові розслідування в рамках кримінального провадження відносно суддів та судів не є незаконними, і не існує імунітету суддів та судів, законодавча та виконавча влада зобов'язані дотримуватись, гарантувати та забезпечувати належне функціонування судочинства як третьої гілки державної влади. З цього виходить, що необхідно бути вкрай обережними перед здійсненням заходів забезпечення кримінального провадження, які в результаті можуть перешкодити або сповільнити здійснення судових функцій. Лише у абсолютно виключних випадках може відбутися арешт судді або може бути обшук в приміщеннях суду в робочий час.

На думку КРЄС, такий підхід також виходить з керуючого принципу пропорційності, який, як визначено Європейським судом з Прав Людини, є основоположним принципом Європейської Конвенції Прав Людини. Всі заходи, які здійснює держава, зокрема, всі заходи, які здійснює виконавча влада, що зачіпають права людини, в демократичному суспільстві мають проводитись відповідно до закону. Всі заходи можуть бути виправданими та обґрунтованими лише в тому разі, коли вони спрямовані та необхідні для досягнення законної мети, яка сама по собі має правову основу. Нарешті, якщо припущення стосовно мотивів обшуку, висловлених в листі, є обґрунтованими, це є очевидним порушенням Європейських принципів. Вплив та залякування суддів з боку особи або групи осіб (що навіть призводить до самовідводу суддів по певних справах), є абсолютно неприйнятним та вочевидь незаконним відповідно до законодавства всіх держав-членів Ради Європи.

КРЄС охоче надасть подальшу допомогу з цього питання відповідно до затверджених Напрямів діяльності.